„Kanadai Magyar Ujság"
egyesitve a
"KANADAI MAGYAR HIRLAPPAL"
Kanada és az angol birodalom legelterjedtebb, vezető magyar hetilapja amely mindenkor önzetlenül védi meg az idegenbe szakadt magyarság érdekeit és a kanadai polgárokat megillető jogokat igyekszik kivivni minden honfitársunk számára.
Előfizetési dij egy évre: $3.00. Az Óhazába és külföldre egy évre $4.00
Szerkesztőség és kiadóhivatal 375 Hargrave St WINNIPEG, Man.

BRANTFORD
BRIDGEBURG
CALEDONIA
CHIPPAWA
CROWLAND
FORD CITY
FORT ERIE
FORT WILLIAM
GALT
GUELPH
HAMILTON
KITCHENER
MONTREAL
New WATERFORD
NIAGARA FALLS
OSHAWA
OTTAWA
PORT COLBORNE
PORT ROBINSON
QUEBEC
ST. CATHARINES
SPRING HILLS
SUDBURY
SYDNEY
TORONTO
WELLAND
WINDSOR

Kelet- és Nyugat Kanadai Magyar Ujság

CANADIAN HUNGARIAN NEWS

BEKEVAR
CANA
CALGARY
COALHURST
EDMONTON
ESTEVAN
HALMOK
KAPOSVAR
LEASK
LETHBRIDGE
NORBURY
OTTROM
PLENKETT
RAYMOND
REGINA
SASKATOON
SAXONHILL
SOKHALOM
SZT. LASZLO
SZEKELYFOLD
SUMAS
TABER
VANCOUVER
WAKAW
WEYBURN
WHITEWOOD
YORKTON

„Canadian Hungarian News"
Combined with the
"CANADIAN HUNGARIAN JOURNAL
An Independent Weekly Published in the Magyar Language. Circulating in all the Provinces of the Dominion of Canada and largest of all Hungarian Papers within the entire British Empire.
Editorial Offices and Printing Plant 375 Hargrave St., WINNIPEG, Man.
Yearly Subscription $3.- to Foreign Countries $4.-

VOL. IX. EVFOLYAM — 375 HARGRAVE ST. WINNIPEG, MANITOBA, 1932. ÁPRILIS 14 CSÜTÖRTÖK — No. 15 SZAM

"THE TREATY OF TRIANON TO BE REVISED..."

THE PEACE TREATIES TOOK ONLY 13% OF GERMANY'S TERRITORY, DEPRIVED HUNGARY OF 71%, AND TOOK 64% OF HER POPULATION.

Reprinted from the 'Wilton's Review' a weekly published at Winnipeg, Man

Hungary, a country rich in historic lore as well as in literature and art, is an extensive central plain surrounded by high mountains, offshoots or extensions of the Carpathians and Alps, some peaks of which rise to great heights, in one case 8,700 feet. In these mountains are some of the largest and most interesting caverns in the world, including that of Baradla, where some remarkable fossil, mammalian remains have been found. The present area of Hungary is 35,911 square miles.

Through this country flow two of the most famous rivers of the world, the Duna and the Dráva. Situated on the former is the ancient Hungarian capital, Budapest, through which the products of the kingdom are carried by the Danube, on the one hand to Germany and Austria, and on the other to the Black Sea. These rivers traverse a wide plain, interspersed by large forests of oak, beech, fir, pine, ash, alder, chestnut, walnut, filbert, affording a shelter in the more inaccessible parts thereof to such wild animals as the bear, wolf, fox, lynx, wildcat, badger and otter and such rodents as the hare, marmot and beaver. In some parts the chamois and deer still roam, while aloft fly the eagle, falcon, buzzard, kite, lark nightingale, heron and bustard. The rivers and lakes abound in fish and the fertile soil produces the grape, tobacco, wheat, rye, barley, oats and maise in profusion, rendering agriculture in its various forms the principal industry, supporting 55.8 per cent of the total population.

Approximately 8,500,000 people now live in Hungary. The Trianon Treaty took from her 13,370,000 and gave them to her neighbors. Of this number 3,424,000 were pure Magyars who are now living under alien rule, which would appear to be a violation of the principle of self-determination. The same treaty deprived Hungary of 192,000 square kilometres of her former area of 283,000 square kilometres and divided the territory up amongst the members of the Little Entente which had fought with the Allies. As a matter of fact, though Hungary was dragged into the war by the Germanic powers despite heroic efforts of Count Tisza, then the premier, she suffered much more by the provisions of the Peace Treaty than Germany, which was primarily responsible. The latter lost 13 per cent of her area, Hungary 71.4 per cent. Germany was deprived of 10 per cent of her population, Hungary 64 per cent. It is admitted that the Hungarian delegation were forced to sign the treaty on June 4, 1920, without being allowed to discuss it with the Entente powers. It would certainly appear that peace has its tragedies as well as war, and that in the interests of justice as well as Hungary, sooner or later the Trianon Treaty will require to be revised.

By reason of her connection with Austria, her alliance with Germany and her fear of Russian Pan-Slavism, Hungary became involved in the Great War. Following the collapse of Bulgaria on September 29, 1918, a national council of radicals was formed, Hungary abandoned the German alliance, forbade the German forces to return through Hungary, and arrested the German Field Marshal, Mackensen. On November 13, 1918, Charles IV renounced participation in the conduct of state affairs and three days later the Hungarian People's Republic was declared by the National Council. Adjoining states of allied sympathies began to occupy Hungarian territory and forced the country into communism under a soviet government. Later the latter was compelled by pressure of the Roumanians to resign and its leader fled. Thereupon the Roumanians retired, taking with them a vast mass of rolling-stock, live stock and industrial machinery valued by the Entente Commission at $20,000,000. Following this under Allied pressure a cabinet composed of all parties was formed and the army under Admiral Nicholas Horthy returned to Budapest. An election was held which resulted in an overwhelmingly conservative council which immediately dissolved the Austrian connection and declared that Hungary was still a kingdom but made no provision for disposition of the sovereign power. Later Admiral Horthy was elected regent.

Universal improverishment resulted from the reparation clauses of the peace treaty. The value of the crown shrank tremendously. At the end of the Bolshevic regime it stood at 80 per cent under par. After the treaty it fell to 0.0003, while rates for loans rose from 40 to 50 per cent. Subsequently the internal and foreign situations were consolidated by the Cabinet of Stephen Bethlen and a financial reconstruction of Hungary was initiated with the assistance of the League of Nations. The economic situation could not improve materially by reason of import and export restrictions, passport difficulties and tariff barriers. Despite all her troubles, however, Hungary is carrying on heroically in a manner worthy of her past tradition.

We shall deal with Hungarian literature, art and culture in a later issue of the "Review". Space will not permit us to do justice to these subjects in this number. We shall also reserve discussion of the contribution these people are making to the upbuilding of Canada for a future issue. Suffice it to say here that they are doing their full share in the construction of our nation.

Megkezdődött a tavaszi munka

A préritartományok egyes vidékein már javában szorgoskodnak a gazdák a földeken, sőt mi több, akad olyan farmer is, aki már meg is kezdhette a vetést. Ez utóbbiról azonban egyelőre főleg Délalberta és Manitoba egyes vidékeiről érkezett jelentés, mig a vetés majd csak a hó nap vége felé, vagy a május hó elején lesz általános.

A farmerek véleménye szerint az idén meglehetősen komolyabb reményekkel néznek a gazdasági idény elé. Különösen felviditotta a kedélyeket a közelmultban esett rengeteg hó, de azokon a vidékeken is, ahol ebben az áldásban nem részesülhettek a gazdák, általában kedvezőnek itélik meg a termeskilátásokat. Ha igy javulnak tovább a viszonyok, ugy még azokon a vidékeken is remélnek termést, ahol a tavalyi szélviharok alig hagytak termő földet.

„Revizióval lehet csak megmenteni Középeurópát a pusztulástól"

MEGBUKOTT A FRANCIAK TERVE NÉMET- ÉS OLASZORSZÁG ELLENÁLLÁSÁN — ANGLIA HALLGATÓLAGOSAN PÁRTOLJA MUSSOLINI REVIZIÓS KIÁLTVÁNYAT — VERSAILLES ÉS TRIANON OKOZZÁK A NÉPEK NYOMORUSÁGÁT

Miután a német és olasz kiküldöttek nem jelentek meg a londoni Duna-konferencián, a négy nagyhatalom megállapodását és egységes eljárását célzó tanácskozás csupán Anglia és Franciaország összejövetelévé csökkent. Diplomáciai körökben ezt a francia külpolitika teljes kudarcának minősitik, annál is inkább, miután ugyanekkor Németország módját ejtette annak, hogy Ausztriával való csatlakozási szándékát ismét bejelentse, Olaszország pedig határozottan állást foglalt a — revizió, mint az egyetlen ésszerü megoldás mellett.

"To revise — within the spirit of the "League of Nations" — the peace treaties of Versailles and Trianon, which are responsible for the unrest of the people in Europe ..." — azaz "Revizió alá kell venni a Népszövetség szellemében a versaillesi és trianoni békeszerződéseket, melyek Európa népének nyugtalanságát előidézték" — szóról-szóra ezt követeli az angol és francia nyelven irt olasz jegyzék, melyet április 9-én nyujtottak be hivatalosan a Népszövetség genfi főtitkárságánál.

Olaszország hivatalos állásfoglalása a revizió mellett, ehhez hozzászámitva Németország magatartását és Anglia hallgatólagos jóváhagyását: valóságos bombaként hatott Párisban. A vezető francia lapok egyáltalában nem csinálnak titkot abból, hogy a francia külpolitikát olyan váratlan és döntő kudarc érte, amiből csak véletlen szerencse folytán tud kievezni. Maga a hir felvillanyozta a félvilágot s azok is, akik mindeddig kitartottak a békeszerződések változhatatlansága mellett, a nyomasztó pillanatok hatása alatt kénytelenek beismerni, hogy a revizió az egyetlen megoldási mód, mely esetleg még megmentheti a helyzetet.

A kisantant-államok eddig oly hangos diplomatáinak ajkuk ra fagyott a szó, nem jelennek meg többé nagyhangu nyilatkozatok és cáfolatok — egyenesen azért, mert Páris is annyira bizonytalannak itéli meg a helyzetet, hogy további igéretinjekciókkal nem merni biztatni elbizakodott szövetségeseit. Emellett belpolitikai zavarok is nehezitik a kisantant helyzetét. Zsivkovits szerb tábornok, aki évek óta mint jugoszláv miniszterelnök tartotta rettegésben a Délvidék magyarságát s akit Sándor király rossz szellemeként ismertek, lemondott a diktátori hatalommal egyenrangu megbizatásáról. Romániában teljes a fejetlenség, sőt még Csehországot is olyan váratlanul érték a fejlemények, hogy ez egyszer a "kisantant esze", Benes cseh külügyminiszter is — hallgat.

Az egész európai bonyodalom gyökeres kibontakozásának jeleit mutatja az olasz jegyzéknek további négy pontja, mely a hadiadósságok eltörlését, a vámhatárok lebontását, a dunavölgyi nemzetek pénzügyi zavarainak alapos rendezését és a folytonos nemzetközi tanácskozások ritkább összehivását javasolja, miután a gyakori konferenciázások és a már megszokott eredménytelenségek teljesen aláássák a Népszövetség és a külpolitika hitelét. A Népszövetség legközelebbi ülésén tehát — akár tetszik a franciáknak és a kisantantnak, akár nem — napirendre kerül minden magyar álma: a békerevizió.

VÉGRE FIZETETT A POOL!

A három préritartomány buzapooljai múlt hét végén végre kiküldötték a tavalyi termés után járó második fizetési részletet. Kereken tiz cent volt az az összeg, amit tekintet nélkül arra, hogy milyen minőségü buzát adtak el a farmerek, mindenegyes bushel után kjutaltak

Mint ismeretes, alapfizetésül 35 centet fizetett a pool tavaly ősszel a No. 1. Northern minőségü buza bushelje után, Fort William ontariói kikötővárosba szállitva. Ez azt jelenti, hogy a 35 centből még levonják a vasuti szállitási költséget, ami 10-22 cent között váltakozik a távolságok arányában.

A fentiek alapján nem nehéz megállapitani azt a szomoru tényt, hogy a farmerek általában sokkal kevesebbet kapnak buzájukért, mint amennyibe a gabona előállitása kerül. Ez kétségtelenül a legnyomósabb oka Nyugatkanada jelenlegi fizetésképtelenségének, amin csakis a buzaárak emelkedése, avagy az előállitási költségek lehető leggyökeresebb csökkentése segithet.

Éppen a fentiekre vonatkozólag tartott igen érdekes előadást Saskatoonban Dr. William Allen és Prof. Hope. Mindketten megállapitották, hogy noha az időjárási körülmények az idén kevezőbbnek mutatkoznak a tavalyinál, a buza áremelkedésére egyelőre komolyan számitani nem lehet. Nincs tehát más megoldás a farmer részére, mint hogy áttérjen a gabonatermelésről a vegyesgazdálkodásra és amellett, hogy kemányen megdolgozik ezután is: elsősorban a pénzével való gazdálkodást kell ésszerü elvek alapján berendeznie.

Magyar cipészmestert tüntetett ki a szakszervezet

"Edmontonban magyar ember volt a közelmult napok ünnepelje: Juk József honfitársunk személyében. Az Egyesült Államok és Kanada területén működő cipész-szakszervezet ugyanis első dijjal és diszoklevéllel tüntette ki a beküldött gyönyörü munkájáért. A 38 éves magyar cipész mester, Zala megye Sümeg községéből vándorolt Kanadába 1928-ban és amellett, hogy eddig is sorozatos elismerést vivott ki magának finom munkájával, a szakszervezeti oklevél elnyerésével egyszerre Edmonton legelső mesterévé nőtte ki magát.

Nem lesz érdektelen a Newyorkban székelő szakszervezet vezetőségének levelét szószerint közölni, hogy olvasóink is fogalmat szerezhessenek maguknak a Juk Józsefet ért kitüntetés fontosságáról: "Az évenként megtartott cipőkészitési és javitási kiállitás vezetősége büszke örömmel adja tudtul, hogy az egész Északamerika területéről beküldött több ezer minta szigoru felülbirálása alapján a biráló bizottság egyhangu határozata alapján Önnek itélte az első dijat. Ha megfontoljuk, hogy a rengeteg pályázó közül, akik határozottan legjobb munkáikat küldötték be a kiállitásra, éppen Önt érte ez a kitüntetés, akkor Ön nyugodtan büszke lehet arra, hogy munkáját a legtökéletesebbnek találták az arra hivatott szakértők. Amerika hét elismerten legjobb cipésze birálta felül a beküldött mintákat és mig a legtöbbet jelentéktelennek látszó hibákért egyszerüen elvetették, a legjobbak közül is az Önét tartották legsikerültebbnek. Ennek értelmében mellékelten küldjük a dijakat. Minden jót kivánva a sikerhez stb. W.E. Gill, a cipészszakszervezet elnöke, W.C. Hatch, igazgató."

Az ünnepelt Juk József tiszteletére bankettet rendezett a cipészszakszervezet edmontoni osztálya, mely fennállása óta először adózott a magyar iparososztály sikerének. Ugyanekkor a magyarság körében is élénk érdeklődéssel kisérték egy honfitársunk boldogulását. Az angol cipészek pedig valósággal megrohamozták Juk Józsefet és máris mesebeli összegeket igértek neki a pergamen-papirra nyomott aranyos diszoklevélért és az első dijként kiérdemelt éremért, amitől természetesen nem válik meg hol ta napjáig Kanada és Amerika legelső lábbeli készitője: a sümegi magyar cipészmester.

Lukács Lajos.

Kié lesz a Millar-féle félmillió

Ezen a kérdésen kapott hajba az Ontario tartományi képviselőház nagyhéten s még ma is bizonytalan, hogy az 1926-ban elhunyt Charles Millar félmilliós hagyatékát tulajdonképen ki fogja örökölni. Az ügyet az ontariói kormány rontotta el, amidőn elhatározta, hogy Millar végrendeletének megváltoztatására fog meghatalmazást kérni a képviselőháztól.

Millar ugyanis közeli rokonok nélkül halt el és félmillió dollár értékü vagyonát végrendeletében arra a családra hagyta, melynek a halálától számitott tiz év alatt legtöbb gyermeke születik és marad életben. Már eddig is két torontói anya számit az örökségre.

Kevesebb a képviselő, nagyobb az adó Saskatchewanban

Mint már jelentettük, a saskatchewani tartományi kormány is sulyos anyagi zavarokkal küzd és egyrészt az adók emelésével, másrészt kiadásainak csökkentésével igyekszik biztositani költségvetésének mérlegét. Az adóemelés terén rekordot teremtettek Kanadában, amidőn 750 dolláros évi keresetre "jövedelmi" adót vetettek ki. A legujabb takarékossági intézkedés képen törvényt hoztak a reginai parlamentben, melynek értelmében az egész tartomány választókerületi beosztását megváltoztatták. Eszerint ezentul csak 52 képviselő lesz az eddigi 60 helyett.

A liberális párt hevesen támadta a konzervativokat az uj rendszer behozatala miatt, azzal vádolván a kormányt, hogy éppen a liberális pártnak husz év óta főerősségeit, Bengough, Cypress, Willow Bunch, Happyland, South és North Qu'Apelle, Saskatoon County, Lloydminster, Pipestone, Saltcoats, Canora, Vonda Redberry, Jackfish Lake, Ile a la Crosse és Cumberland kerületeket célzatosan szüntette meg, illetőleg olyasztotta be a szomszédos kerületekbe.

Az uj választókerületi beosztás nem a természeti határokon vagy közigazgatási kerületi beosztásokon, sőt mégcsak nem is a lakosság sürüségén alapul, hanem a mult választáson leszavazottak számán. Az ellenzék tehát jogosan kifogásolja ezt a szokatlan megoldást, annál is inkább, miután a Ku Klux Klan fenyegetései alapján igen sokan tartózkodtak a legutóbbi választások alkalmával a szavazástól, ha nem akartak a jelenlegi kormánypártra szavazni.

A tizenhat megszüntetett választókerület helyett kilenc ujat állitott fel a saskatchewani kormány, melyek a következők: Souris-Estevan, Bromnead, Assiniboia, Shaunavon, Gull Lake, Qu'Apelle-Wolseley, Melville, Watrous és Athabasca.

Legyözte a cseheket a magyar válogatott

MAGYAR GYÖZELEMMEL VÉGZŐDÖTT A PRÁGAI FOOTBALL-CSATA — EREDMÉNY 3:1 (0:0) A JAVUNKRA

Harminc éve folyik a magyar és a cseh válogatott futballcsapat vetélkedése. Harminc év alatt most először győzött Magyarország Prágában. Hozza éppen az a csapat, amelyiket senkisem kisért ki, mikor elutazott, hogy azután annál többen fogadják, midőn diadalutjáról visszatér.

Prágában nagy meglepetést keltett a magyar csapat győzelme. A prágai közönség azt remélte, hogy a legutóbbi 3:0 arányu budapesti vereségért most revansot vesznek a prágaiak. A mérkőzés első negyed órája könnyü győzelmet igért a cseheknek, mert a prágai csapat állandóan támadott, de — a magyar csapat szerencséjére — Nejedli jobbösszekötő mindent elrontott.

A magyar csapat ezalatt Kalmár vezetésével magára talált és lassan, de biztosan magához ragadta a játék irányitását. Már a heves cseh támadások közben is kitünt, hogy a magyarok játszanak jobb futballt, könnyedén kombinálnak, mig a cseh játékosok inkább erővel küzdenek. Lassan fölénybe jutott a magyar csapat, de ekkor még nem volt annyival jobb, hogy ez gólokban is kifejezésre jutott volna. Az első félidő gól nélkül telt el.

Szünet után a magyar csapat rögtön támadni kezdett, az

Folytatás az 5-ik oldalon

Válságban a CNR.

ELBOCSÁTOTTÁK A MOZDONY ÉS KOCSI-JAVITÓ MŰHELYEK MUNKÁSAIT — ÁLLITÓLAG BÉRBEADJÁK A HATALMAS SZÁLLODÁKAT — ÓRIÁSI RÁFIZETÉSSEL DOLGOZIK AZ ÁLLAMVASUT

Április 8.-án szomoru napra ébredt a Canadian National Railways mintegy ötezer szakmunkása, akiket kénytelen volt egyszerüen elbocsátani az államvasut vezetősége, miután nincs munka. A Quebec tartománybeli St. Malo műhelyektől egészen a winnipegi Fort Rouge Shops-ig megakadt a munka és habár az ötezer ember közül alig a fele kapta meg a felmondó levelet, kétségtelen hogy az államvasutak képtelen továbbra is fenntartani eddig üzemben tartott hatalmas javitómühelyeit és nem lehetetlen, hogy a közeljövőben már csak a főbb vonalakon járatja vonatait s ezenkivül mindenkit kénytelen lesz elbocsátani.

Bárha a munkásság tiltakozására ujra megfontolás tárgyává teszik az elbocsátási, illetőleg a leépitési tervezetet, egyelőre még a legkiválóbb pénz- és vasutügyi szakértők se tudnak kiutat találni. Hir szerint még a CNR szállodákat is bérbeadják s természetszerüleg a CPR lesz az, mely átveszi ezeket az intézményeket. Winnipegen és Vancouverben állitólag a CPR bérházakká alakitja át a saját szállodáit és a CNR ujabb szállodaépületeit bérli ki. Mindezt azzal magyarázzák,

Folytatás az 5-ik oldalon

LEGUJABB HIREK

NEM TÖRLIK A "RELIEF"-et május elsején, mint azt a lapzártakor Ottawából érkezett táviratok jelentik. A tartományok miniszterelnökei több napos tanácskozás után rábirták Bennett miniszterelnököt, hogy a közeljövőben felveendő ujabb kölcsönökből lássák el továbbra is a munkanélkülieket. A távirati tudositás értelmében Bennett erre vonatkozólag még lehetőleg a hét folyamán felhatalmazást fog kérni a birodalmi képviselőháztól.

BRITISH COLUMBIA magyarjainak felbecsülhetetlen szolgálatokat tett Morvay Pál hazánkfia, midőn a Rotary Club meghivására Trail város társadalmának szine-java előtt ismertette történelmüket és fajunk kulturáját. A "The Trail Daily Times" egész oldalas cikkben számol be nagyjelentőségü eseményről, melyre angol rovatunkban még mi is visszatérünk.

HINDENBURG HATMILLIÓS szavazattöbbséggel győzött Hitlerrel szemben az április 10.-iki német választásokon. Bár a választásoknak öt halálos áldozata van: a Hindenburg mögött felsorakozó mérsékeltek mégis fenn tudták tartani a rendet az egész országban s a szavazás eredményével ismét megerősitették Németország nemzetközi befolyását.

MEGTALÁLTÁK LINDBERGH kisfiát, azonban az agyafurt banditák nem juttatták el a megjelölt helyre, noha az 50,000 dollár váltságdijat már megkapták. Időközben a Lindberghtől függetlenül dolgozó rendőrség megtudta a banditáknak átadott bankók számát és ezt közölte a bankokkal, miáltal igen megnehezitette Lindbergh azon tervének kivitelét, hogy a gyermek-rablókkal ismét barátságos alapon kezdi meg a tárgyalásokat és ujra becsületszavát adja, hogy nem juttatja rendőrkézre a gazembereket.

MEGHALT Megr. BÖHM FERENC, mint a Rev. Tanos Árpád clevelandi plébános szivességéből kapott távirat tudtul adja. A matuzsálemi kort ért magyar lelkipásztort ugyszólván egész Amerika magyarsága ismerte és becsülte. ő volt az első magyar kath. pap az Egyesült Államokban és vagyon kulturhivatást töltött be mint a pionir-magyarok önzetlen apostola.

A HAMILTONI VASUTÁLLOMÁS épitését hamarosan ismét folytatják, mint Rev. Kovács Ferenc tudositásából értesülünk. A Toronto-Hamilton & Buffalo vasuttársaság müszaki vezetősége kijelentette, hogy egy hét multva már megkezdik az alapok beton-munkálatait, azután pedig közvetlenül felépitik az első kanadai felhőkarcoló-állomást.

"SÁNDOR SZERB KIRÁLYNAK MENEKÜLNIE kell a közeljövőben, ha életét meg akarja menteni" — mondotta Szvetozár Pribicsevics volt miniszter, a belgrádi parlamenti ellenzék vezére. A Pribicsevics vezetése alatt április 11.-én Londonba érkezett szerb delegáció Arthur herceget, a Duke of Connaught, Kanada egykori főkormányzójának fiát szeretné megnyerni a szerb trónra.